

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Liber Theologiæ Moralis, Viginti Qvatvor Societatis Iesv Doctoribvs Reseratvs

Escobar y Mendoza, Antonio de

Lvgdvni, 1659

Examen Primvm. De Fide.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41066

EXAMEN PRIMVM

Circa materiam de Fide virtute Theologica.

CAPVT PRIMVM.

De Fidei essentia, & materia.

1. *Vid est Fides?* Virtus Theologica à Deo infusa, per quam firmiter assentimur ob Dei auctoritatem iis, quæ à Deo reuelata sunt, & ab Ecclesia proposita, vt à nobis credantur.

2. *Quotnam sunt necessaria, vti Fidei assensus exhibetur?* Quinque. 1. Prædicatio. 2. Externa motiua, quæ rei credulitatem commendent. 3. Voluntatis inclinatio. 4. Fidei lumen. 5. Assensus humanus per modum dispositionis.

3. *Fidei quanam materia?* Omnes veritatis articuli, quos proponit Ecclesia à nobis credendos, tanquam à Deo reuelatos. In primis quidem ea quæ propriis terminis in Canonicis scripturis continentur (quænam sint *Azorius* cap. 1. quæst. 4. exponit.) 2. Quæ clarè ex scripturis Canonicis deducuntur. 3. Quæ ex traditione Apostolica ediscimus. 4. Quæ Concilia legitimè congregata à summòque confirmata Præsule definiunt. 5. Quæ vnanimi consensu à Patribus vti de fide proponuntur, & aduersus hæreticos affirmantur. 6. Quæ euidenter ex tribus proximioribus gradibus deducuntur.

AZOR.

4. *Quanam libri Canonici pollent auctoritate?* Non solum Canonici libri, verum singula illorum verba ab Spiritu sancto iudicta sunt. Ecclesia definit quinam Canonici habendi de quo *Azor.* cap. 1. q. 11.

AZOR.

5. *Quid de traditionibus Ecclesia dicendum?* Sunt hæ fidei ac proborum morum doctrinæ ab antiquis Patribus acceptæ ad fidem quidem pertinentes.

6. *Quanam debemus credere?* Septem articulos ad Diuinitatem attinentes, septem ad Humanitatem Christi, quorum breuem summam Apostolorum Symbolum exprimit. Porro Dei sapientia, immensitas, prouidentia, Eucharistia, Mysterium illo verbo Symboli innuuntur, *Credo in Deum*
omni

omnipotentem. Scio *Azoris* Eucharistiam asserere eo ver- *Azor.*
bo exprimi, Remissionem peccatorum; quia per Eucharistiam
peccata abolerentur, primaque gratia aliquando accidentaliter
exhibetur.

CAPVT II.

De Fidei necessitate, & ratione mediij, & ratione
precepti.

7. **A**N Fides sit simpliciter necessaria ratione mediij? Ne- *S. I.*
cessaria quidem est uti medium. Et opus est, ut sit *Necessi-*
supernaturalis non solum ea ratione, quod est medium quo *tas fidei*
credimus; verum & ex parte rei, quæ creditur, videlicet, *ratione*
quia naturaliter agnosci non potest: v. g. Deum esse trinum *medij.*
& vnum.

8. Num explicita fides Christi sit ad salutem necessaria?
Ante sufficientem Euangelij euulgationem implicita fides
sufficiens fuit. At post Euangelium sufficienter euulgatum
explicitam fidem mortis, & resurrectionis Christi Dei &
hominis veri necessarium esse affirmo. Dixi equidem mor-
tis, & resurrectionis. Neque enim explicita fides om-
nium Mysteriorum, quæ Ecclesia celebrat, & credit, est
necessaria.

9. An fides Trinitatis medium sit necessarium? Ita planè;
quæ quidem post sufficientem Euangelij prædicationem ex-
plicita esse debet: quia eodem modo est salutis nostræ fun-
damentum Trinitatis fides, ac Christi Domini.

10. Possunt ne salutem adipisci, qui inuincibiliter Trini-
tatis ac Christi fidem ignorant? Minimè; quia si legis naturalis
diuino auxilio fulsi obseruationi adhærescerent, Deus pro-
uideret, quoniammodo Trinitatis, ac Christi mysteria calle-
rent. Non prouidit de magistro? Signum euidens, eos legem
naturalem violasse, digno damnationis æternæ flagitio. Scio
planè huiusmodi homines à crimine infidelitatis posse ex-
culari; quia non omnes infideles eo ex crimine damnantur,
cum inuincibili ignorantia teneantur.

S. 2.

11. Fidei necessitatem ratione precepti expendas quæso. Ac *Necessi-*
primum expone quotnam sunt fidei precepta generatim? *tas fidei*
que. 1. Res fidei cognoscere. 2. Certa quædam Mysteria, seu *ratione*
articulos credere. 3. In rebus fidei non dissentire. 4. Fidem *precepti-*
pro

pro opportunitate confiteri. 5. Nunquam eam abnegare. Profectò quidem articuli fidei ex præcepto Diuino credendi, v.g. Deum esse, remuneratorem eundem bonorum, malorum autem correptorem, carnem accepisse, pro hominum salute neci traditum, vnum & trinum esse. Alij autem credendi sunt præcepto humano Ecclesiastico.

12. *Præceptum hoc humanum Ecclesiasticum quam tuis fidelibus credenda præscribit? Quæ in Symbolo includuntur & cognosci, & credi debent; quia hi articuli prima Christiana fidei rudimenta vocitantur. Profectò sufficit, ut intelligantur secundùm substantiam ac significationem vocis generalem, quæ illo in articulo continetur: quia particularis ad ignorantium eruditionem necessaria ad Pastorem pertinet.*

13. *An debeant hi articuli cognosci eo ordine, quo ab Ecclesia in Symbolo proponuntur? Sufficit sensum & veritatem eorum intelligere, & respondere, quando quis fuerit interrogatus. Assero tamen veniale crimen ponderis esse breue Symbolum & Dominicam orationem haud memoriæ mandati materno idiomate, quo possint verba intelligi à recitante.*

14. *Quoniam cognitio rudioribus sufficit? Aliquos articulos debent secundùm substantiam explicitè dignoscere, v.g. Deum esse supernaturaliter remuneratorem, Dei Filium carnem assumpsisse, & fuisse pro hominum salute neci traditum, Deum esse trinum & vnum, quia eiusmodi fides Mysteriorum medium necessarium est.*

15. *Quid si tanta ruditate laboret, ut non valeat explicitè callere? Sufficit implicitè adhibere fidem; sed non ideo obligatio ediscendi ulterius aboletur, dum spes proficienti adest.*

16. *Quoniam modo absoluendus sit, qui Symboli ignorat mysteria? Haud absoluendus donec instruat; id quod disertus Confessarius facili potest negotio præstare ex Crucis significatione, & festis Ecclesiæ solemnioribus, scilicet Incarnatione, Natiuitate, Resurrectione, Ascensione, Passione, Eucharistia. Circa alia autem Mysteria sufficit poenitentem tunc promptum sese ad ediscendum præstare, quod si negligat, aut difficulter absolutio detur, aut differatur.*

17. *An aliquando possit ignorantia excusare? Inuincibilis excusat. At tamen inter Christicolos vix huiusmodi potest ignorantia admitti. Vnde Parochi negligentes circa rudiorum eruditionem graui sese flagitio illigant.*

18. *Præceptum hoc credendi res fidei, est ne naturale, an positivum?*

nam: diuinum, an Ecclesiasticum? Partim est diuinum, naturale, partim positium, Ecclesiasticum.

19. Num fideles alia extra Symbolum callere teneantur? Tenentur quidem dignoscere Sacramenta quæ debent recipere, decem Decalogi mandata, quinque Ecclesiæ præcepta, et Oratione Dominica petitiones promiscuè saltem. Angelica salutatio, ac oratio SALVE REGINA, haud necessariorum quidem, sed tamen laudabiliter ediscenda.

20. Quanam in aetate fideles explicite teneantur predicta credere? Quando vsu rationis funguntur, sufficienti instructione præcedente. Equidem obligatio hæc sub peccato mortali, nisi ignorantia excuset.

21. Quandonam Confessarius tenetur de Christiana doctrina penitentem interrogare? Quando probabiliter eum ignorare iudicauerit. Qui vrbibus educantur haud interrogandi, secus ij, qui villis degunt.

22. Sufficit ne in mortis articulo ea ægrotanti proponere, qua credi debent medijs necessitate? Sufficit ei proponere Trinitatis mysterium, esse Deum remuneratorem, carnem sumpsisse, mortuum esse; quia ægrotus haud vberioris doctrinæ capax.

CAPVT III.

De exteriori Fidei Confessione, ac disputatione eius mysteriorum.

23. Tenemur ne præcepto, Fidem exterius profiteri? De Fide est nos ad id præcepto obligari. §. I. Confessio Fidei.

24. Quandonam hoc præceptum obligat? Quando in odium Fidei interrogamur. Quando iudico ex mea publica confessione aliquem fidelem ad Christum accessurum. Quando ex silentio Deo debitus honor aufertur.

25. Qui rogatus de Fide, tacet, violat ne præceptum confessionis Fidei? Publicè rogatus tenetur respondere, ne præceptum transgrediatur. At clam interrogatus, amphibologica responsione potest interrogantem illudere. Profectò aut interrogetur quis, aut non, nunquam est licitum se Christianum abnegare. Qui se Turcam, aut hæreticum esse falsò affirmat, contra debitam Fidei confessionem agit; non autem qui se abnegat Sacerdotem, aut Missam exaudisse; quia

N a verita

veritatem quidem violat, non Fidei confessionem. Nec Clerici, qui vestes deponunt, quando per vrbes haereticorum iter peragunt, ne Catholici habiti vexatione afficiantur, Fidei violant confessionem.

26. *Quaenam licita fuga persecutionis tempore, quaenam illicita?* Eis solis fugere licet, quorum praesentia non est necessaria. At Parochi, Pastores, personaeque publicae haud fugere se dare possunt; quia eorum praesentia fidelibus est necessaria.

27. *Tenemur ne aliquando fugere?* Minimè, nisi periculum adsit Fidei adneganda. Porro quando necessitas non viget, aut maioris boni probabilitas desit, ex lege naturae vitam tueri debemus.

28. *An liceat externis vestibus Religionem dissimulare, ut infidelium cultum fugere?* Licet, modò non sit vestis illa distinctiua expressè Religionis, ob specialem cultum debitam sectae auctori.

29. *Num liceat Catholico apud infidelium hospitium carnis vesci sexta feria, ad Fidem dissimulandam?* Si se simulat debilem, aut agrotantem, non delinquit aduersus Fidei confessionem; quia tunc Fides celatur quidem, non abnegatur. Porro si carne vescatur, ad vitae periculum fugiendum, non delinquit; quia ex se carnis esus haud est signum infidelitatis.

30. *Quid de ingressu ad haereticorum delubra, sermonum auditione, &c.* Potest quis interesse, modò non adsit scandalum, aut periculum peruersionis. *Princeps haereticus id praecipit in Religionis signum.* Non licet, ex Pauli V. declaratione.

31. *Licet ne non gestare statutum signum, ut vera Religio distinguatur à falsa?* Regulariter non licet, affirmo; sed ob grauem causam, modò absit scandalum.

32. *An possit seruus domino haeretico in templo familiaris?* Potest, modò in ritu infideli cum illo non communicet. *An falsam Religionem simulare, nunquam est licitum, nisi forte per iocum.*

33. *Quinam teneantur ad externam Fidei professionem ex praecipito Tridentini?* Parochi tenentur, aut Canonici, & dignitates Cathedralis Ecclesiae Episcopi, Archiepiscopi Provinciali Concilio assistentes. Extenditur quidem ad Magistros regulares, & ad quoscunque facultatis cuiusvis professorum. Quae quidem publica professio Fidei personaliter facienda intra duos menses à Beneficij possessione, sub poena fructuum amissionis.

34. *Quænam prohibitum sit, de rebus Fidei disputare?* Cùm sit duplex disputatio, vna materialis sine animo quidem impugnandi Fidem, altera formalis inter Catholicos & hæreticos; hæc naturali iure prohibetur ignorantibus, ob periculum Fidei despectionis. At Canonico iure omninò laicis prohibita, est, modò necessitas non urgeat.

§. 2.
Disputatio de Fidei Myste-
rijs.

CAPVT IV.

De Peccatis contra Fidem.

35. *Præcipua crimina contra Fidam assigna.* Sunt ignorantia, Paganismus, Iudaismus, Hæresis.

§. 1.
Ignorantia rerū Fidei.

36. *Ignorantia crimen expende.* Licet ignorantia eorum, quæ necessaria sunt, nec est actus malus, nec actus boni præcepti cessatio, sed habitus quidam: tamen ex aliquo capite potest esse peccatum. *Quis voluntariè Fidem ignorat, & ideo in aliquem errorem aduersus eam incidit.* Si promptus sit ad emendationem, & credat implicite quod credit Ecclesia, hæreticus non est.

pag. 512

37. *An possit dari inculpabilis ignorantia circa Fidei Mysteria?* Potest, & tunc est quædam infidelitas purè negatiua. Porò ignorantia vincibilis duplex est, vna priuatiua, cùm adultus caret Fide, quam & potuit, & debuit habere: altera positiua, cum iudicat falsum aliquod Fidei Mystrium, aut res, quæ credenda proponitur.

38. *Paganismi crimen exponas.* Paganam haud sacris scripturis adhibent fidem. *An cogendi ad fidem suscipiendam?* Minimè, præcipuè cum subditi non sunt; licet & amicis verbis, & munusculis illos allicere. Subditi possunt cogi ad Fidem audiendam, non subditi minimè. Potest Princeps, aut dominus cogere eos ad naturalis legis obseruationem, & ne impediant Euangelij prædicationem & punire eos ob iniuriam Christianæ Religionis illatam.

§. 2.
Paganismus

39. *An ritus Paganorum tolerari possint?* Ita planè, si non cedant in Ecclesiæ iniuriam. Prohibitum quidem iure, Paganos Ecclesiæ subditos Christicolamancipia habere; quæ quidem possunt fugere, vti ad propria se referant.

40. *Num liceat Paganis vendere ea, quæ ex se ad superstitionem pertinent, v. gr. idola?* Minimè. Indifferentia autem, v. g. lapides, ligna, vendi possunt, licet ab eis sint infidelem in usum conuertenda.

§. 3. *Judaismi crimen aperias, ac simul Sarracenorum infidelitatem.* Iudæi ac Sarraceni in eo conveniunt, quod non credunt in Christum uti Messiam verum.

locari

42. *Prohibita ne Christicolis cum Iudæis communio?* Prohibita quidem non diuisa habitatio, conuiuia, balnea medicamina ab eis præscripta, nutrire eorum infantes apud eorum domos, aut in eisdem ministrare, eis vinculo seruitutis subiacere, de eorum azimis sumere, interesse nuptiis, solemnibus, Synagogis. Possunt eis conducere boues, currus, &c. iuxta Romanum vltim. Licent contractus circa emptionem, & venditionem. Multa Iudæis inter Christicolos degentibus & ciuilibus, & Canonica lege prohibentur (de quibus Azor hic quæst. 10.) Possunt puniri ciuili correptione ob crimina aduersus Rempubicam, aut ciues commissa.

prohiberi

43. *An eis usura permittantur?* Ita quidem ad maiorum malorum abstractionem. Licitum Principibus statuta præscribere circa earum vsurarum solutionem; & abnegare ne restitutio petatur apud seculare tribunal, modò recursus ad Ecclesiasticum non obiceretur, licet Tabellioni instrumentum vsurarum conficere in gratiam Christiani. Potestque Ecclesia Iudæum recens conuersum liberare ab vsurarum solutione, quas ignoto creditori debebat; quia tali in casu pauperibus erant distribuenda.

§. 4. *Sarraceni.* 44. *Prohibitum ne Sarracenis arma exhibere?* Ita quidem & alia, de quibus in Bulla Cœnæ. *Possunt ne Christiani criminibus Sarracenorum inservire?* Delinquent si remigando dent operam sine causa graui. v.g. metu mortis, mutilationis, &c.

45. *Possunt puniri Sarraceni Principibus Christianis subditi?* Possunt quidem ob crimina contra naturalem & diuinam legem, & ob Christianæ Religionis illatam iniuriam.

46. *Possunt ei sui ritus permitti?* Possunt in maioris mali propulsationem, modò eorum superstitio propriæ sectæ limites non excedat.

§. 5. *Hæresis, & Apostasia.* 47. *Iam verò Hæresis, ac Apostasia delictum insinua.* In primis, quid est Hæresis? Voluntarius error in intellectu, ac liber contra aliquam sententiam Fidei, cum pertinacia coniunctus.

48. *Quotnam ad Hæresim requiruntur?* Quatuor. 1. Error in intellectu. 2. Baptizatum esse. 3. Credere aliquas Fidei sententias, & aliquas abnegare. 4. Pertinacia.

49. *Dubitat quis de Fidei mysteriis.* Hæreticus est. *Suspensio assensum.* Metaphysicè loquendo hæreticus non est; moraliter autem ita, quia accedit iudicium firmans res fidei dubias esse.

50. Non

50. *Non adest interior assensus, licet exterius quis videatur Fidei sententiam abnegare.* Haud est hæresis, licet exterius appareat. At qui exterius abnegat Fidem, iuris pœnis tanquam hæreticus potest affici.

51. *Tentationibus quis aduersus Fidem agitur.* Haud hæreticus est; medicamen autem huiusmodi ægritudinis est eam despicere, eius vires contemnere.

52. *Cedo Hæresis ac Apostasia differentiam.* Apostata totaliter à Fide recedit; hæreticus solum ex parte; sed omnis Apostata hæresis videtur laborare.

53. *Errat quis circa Fidem ob crassam ignorantiam.* Hæresis est, sed non completa, & ideo non incurritur Censura. At si ignorantia sit affectata, aut hæresis est, aut ad hæresim reducitur.

54. *Quidnam est pertinacia?* Assensus ad sententiam, aut propositionem, quam quis ex certa scientia dignoscit ab Ecclesia reiectam esse omnino falsam.

55. *Quam habentur pertinaces?* Qui scientes Ecclesiam aliquam veritatem definiisse non credunt. Qui ita vni propositioni adhaerescunt, vt adhuc defenderent postquam Ecclesia contrarium definiret. Qui sibi falsò persuadentes rem aliquam ab Ecclesia definitam esse contrarium sentiunt.

56. *Non assentit quis reuelationi, quam iudicat esse diuinam.* Probabiliter defendi potest hæreticum esse.

57. *Negat Theologicam propositionem ex vno Fidei principio, & altero luminis naturalis euidenti illatam.* Indirectè hæreticus est.

58. *Quotuplex hæresis?* Duplex, interna seu mentalis, & externa; interna quidem Censuris non subiacet, externa seculi, nam & ratione culpæ Censuræ subiacet reseruata.

59. *Quotnam ad externam hæresim requiruntur conditiones?* Tres. 1. Exterius signum hæresim sufficienter manifestet. 2. Actus exterior ex se sit mortaliter prauus. 3. Hic idem prauus actus exterior sit hæresis manifestatiuus. Vnde si quis actionibus indifferentibus hæresim manifestat, hæreticus non est. Nec qui scribit hæresim characteribus, aut signis sibi soli cognitis

CAPVT V.

*Praxis circa materiam de Fide, ex Societatis
I E S V Doctoribus.*

60. **A**N necessaria fides explicita Circumcisionis, Aduentus
Magorum, Descensus Spiritus sancti? Negat Tannerus
§. I. 2. 2. d. 1. q. 7. dub. 3. n. 68. Addit Conin. 2. 2. d. 14. dub. 10. n. 19.
De Fide. ignorantis præfata Mysteria non peccare mortaliter. An
Tanner. benda fides explicita de creatione mundi in tempore? Negat
Conin. Suarius de fide d. 13. sect. 3. n. 96.
- Suar. 61. In adultis ne debet esse explicita fides Trinitatis, & In-
carnationis? Afferit Sanchez sum. tom. 1. lib. 2. cap. 2. concl. 6.
Sanch. quia alioqui posset Iudæus saluari seruando legem Moysi-
cam, quæ fidem Christi implicite continet. At Azorius tom. 1.
Azor. lib. 8. cap. 6. q. 6. affirmat, rudi, qui non potest percipere Tri-
nitatis mysterium, satis esse credere explicitè alios clario-
res, scilicet: Christum Dei Filium ex Maria Virgine natum,
passum, Crucifixum, &c.
62. Quis nullo pacto potest mysteria concipere. Comparan-
Tann. dus (ait Tannerus dub. 1. n. 49.) cum infantibus, ac paru-
Sanch. quos præceptum non obligat. Porro Sanchez c. 3. n. 18. edocet
rudes dici explicitè credere, etiam si substantiam articulo-
rum non percipiant. Legendus ipse.
63. An peccatum mortale sit, culpabiliter Symbolum, Decalo-
gum, Orationem Dominicam, Ave Maria, & signum Crucis
nescire? Non, si illorum substantia sciatur, & intelligatur.
Suar. Suarez de fide d. 13. sect. 5. n. 8. de quatuor primis. De Crucis
autem signo Sanchez c. 3. n. 14.
- Sanch. 64. Scio fidem internam quoad habitum semper necessariam
esse: an externa sit aliquando necessaria? Ita planè per se obli-
gatur profiteri infidelis, quando ei sufficienter proponitur.
Puer baptizatus nutritus inter fideles, cum ad vsum rationis
pertingunt, & fidei mysteria audiunt necessariò credenda.
Quando fidelis de fide tentatur, vt tentationi valeat resi-
stere. Per accidens autem, quando instat præceptum, fidem
exteriori profitendi. Quando recuperanda est gratia amif-
Hurtad. sa. An in articulo mortis? Negat Sanchez cap. 1. num. 1.
Médoz. Afferit autem Hurtado de Mendoza 2. 2. disputat. 93. §. 3.
quando tunc à circumstantibus ad actus fidei assolet exci-
tari.

65. Obligat

65. Obligat ne præceptum externa professionis fidei, ad respondendum cuique infideli interroganti? Non, sed quando exigit Religionis honor, aut proximi necessitas. In aliis casibus potest fidelis interrogantem aliquo pacto illudere, dum non neget, se esse Christianum. *Filliucius tom.2. tract.22. cap.3. num.65.*

Filliuc.

66. An liceat Christianis in Turcarum terris moranti uti pileo incolarum more? Licet ob periculum mortis, ob iustam ab hoste victoriam reportandam, vel ob aliam causam gravem, & necessariam; quia hoc signum non est de se falsa Religionis protestationem, sed res de se indifferens: nec continet mendacium, nec fidei negationem; sed solum simulatione materiali occultationem. *Saa v. Fides n.5.*

Saa.

67. An liceat uti vestibus per se ordinatis ad alicuius sectæ falsæ cultum? Asserit *Sanchez cap.4. num.20.* quia semper communem apertitudinem tegendi corpus retinent, ad quem finem potest eis quilibet uti, contempta quacumque alia hominum institutione, & deceptione: licet inde scandalum sequatur. Ast probabilius *Suarinus d.14. sect.5. num.12.* contrarium edocuit.

Sanch.

Suar.

68. Licet ne fingere falsam sectam, utendo ceremoniis superstitiosis, non quatenus talibus, sed ob alium finem, & iustam causam, dummodo tales sint, ut ratio cultus ab ipsis separari posset, ut absit scandalum, & fidei confessio debita tali usu non obscuretur? Aliquis, ex externis asseruit. Sed merito à *Coninch. de fide disp. 15. dub.3. num.28.* impugnatur sententia iam quidem à sacra Congregatione S. Officij damnata.

Conin.

69. Licitum ne, in exercitu, vel classe consueta Turcarum vexilla erigere, etiam si sit Mahometis signum? Negat *Azor. Tann. tom.1. lib.8. cap.28 q.6.* Sed asserit *Tannerus 2.2. q.48. 3. d.1. 110.* quia assolet esse extratratagemata militum ad victoriam.

Azor.

Tann.

70. Licitum ne in terris hæreticorum cibis vetitis uti, ad grave damnum vitandum? Ita, si adsit scandalum, & præcepti contemptus; quia & signum ciborum fideles ab infidelibus aliquo pacto distinguat, non est tamen institutum ad falsæ fidei professionem. *Sanchez t.4. n.25.*

Sanch.

§.2.

Certum planè, ad hæreticum constituendum, pertinaciam requirit: quam, precor? Satis pertinax est, qui sciens, suam opinionem esse contra Ecclesiæ determinationem, spreto nihilominus illius autoritate, in sua opinione persistit. *Beccanus 2.2. t.14. q.2. concl.3. n.10.*

De Hæreticis.

Beccan.

71. Certum est non esse hæreticum pertinacem, qui ignorat se contra fidei determinationem sentire: quamvis itaque ignorantia excludit pertinaciam, & excusat hæreticum: Non solum ignorantia crassa, & supina excusat ab hæresi, sed etiam affectata, si affectatur ex tædio discendi, non autem ex falsa opinione, quod parvi momenti sint, quæ Ecclesia credenda proponit. Ratio est, quia hoc modo ignorans non spernit Ecclesiæ auctoritatem tanquam incredulus, quamvis delinquat negligendo scire, quæ debet. *Palavius tom. 1. tract. 4. cap. p. 2. n. 3. ex Suario, Azorio, & Coninch.*

Pal.

72. Certum est, ad incurrendam excommunicationem, & alias pœnas iuris, non sufficere errorem internum, sed requiritur, quod error internus aliquo verbo, aut signo extrinsecus pateat, quia Ecclesiæ regimen est visibile, cuiusque iurisdictionis in actum internos non fertur: quia non igitur hæreticus vocatur externus. Ille solum, qui internum errorem sensibili aliquo signo exterius manifestat. Sufficit ne, errorem manifestare confessorio, aut consiliario? Non, quia hoc est, quærere medicinam. Profertur internus error inadvertenter ex naturali oblivione, seu actuali inconsideratione inculcata. Non sufficit; quia hic actus non esset humanus. Utitur quis ad hæresim propalandam signo, quod nemo intelligeret. Adhuc hæresis manet interna. Iocose, & non assertive profertur is, de quo hæresis præsumi non potest. Non est satis aperta. Profertur recitative, satus: Habet in mente hunc errorem hæreticalem. Non est hæresis manifesta, si inde neutiquam posset colligi, errorem perseverantem. Levis materia quis signum hæresis profertur. v. g. si esus carniū die prohibito censeri posset contra fidem: esset ne hæreticus externus, qui eam carniū quantitatem ederet, quæ non sufficit ad mortale? Non, quia excommunicatio, & reservatio est de peccato interno, ut coniuncto cum mortali externo internum demonstrante; esus autem carniū in modica quantitate internam hæresim non demonstrat, nam fieri solet ob solam gulam. Somnum quis perfecte simulans, hæresim mentalem profertur: sufficit ne? Non sufficit; quia hoc signum quamvis alioquin ad hæresim aperiendam sufficiens, ex circumstantia opinionis somni, videtur illam occultare. v. gr. qui personam hæretici agit in scena, etiam si hæresim quam profertur, verè teneat, ab auditoribus tamen non reputaretur hæreticus. Profectò hic verè hæreticus mihi esset, quia eius locutio licet in somno simulato coniungitur hæresi, & manifestatur; quod non accidit in vero dormiente. Porro ex septem his casibus, quinque à *Grana do 2. 2. c. 17.*

Gran.

contr. 1. tract. 15. d. 13. num. 14. duo autem à Petro Hurtado de Mendoza 2. 2. d. 83. sect. 5. §. 42. & sect. 3. §. 21.

73. Hæreticorum, queso pœnas innuas. Hæreticus est ipso iure excommunicatus. Priuatus omni dignitate, officio, & beneficio Ecclesiastico, & inhabilis ad illa. Est irregulatus. Priuatus iure cohabitandi cum coniuge, & debitum petendi. Priuatur statim bonis, etiam maioratu. Filius hæreticus bonis castrensibus, profectitiis, aduentitiis. Priuatur hæreticus maritus bonis paraphernalibus vxoris scienter cum hæretico contrahentis. Confiscantur etiam ei bona post hæresim commissam alienata. Applicantur fisco Regio in Hispania, qui quidem reuocans bona alienata non tenetur ad pretium, nec satisfacere hæretici creditoribus de debitis contractis post hæresim. Est perpetuò infamis, & inhabilis ad omnem dignitatem, & actionem ciuilem. Si est impœnitens, seculari Curia morte plectendus traditur, & si est conuictus negatiuus. Assolet puniri post mortem status, & ossium combustione, & publicatione bonorum. Hæc ex Pala, & alijs.

Mend.

§. 3.

De hæreticorū pœnis.

Pal.

§. 4.

De hæreticorū filijs.

74. An filij hæreticorum aliqua inuuntur infamia? Non possunt esse Iudices, Iurati, Prætores, Notarij, Medici, Chirurgi, Patroni, Procuratores. Non possunt officio publico, vel mechanicò fungi. Post parentum hæresim à beneficiis obtentis, priuantur. Afficiuntur hisce pœnis omnes hæreticorum filij naturales, etiam spurij, & nati ante parentum hæresim; quia non puniuntur ob delictum proprium, sed parentum. Nec opus hæce filiorum pœnas in sententia exprimi, incurruntur enim à filiis eo ipso, quod parentes de hæresi conuincantur, quamuis moriantur pœnitentes. Verum non incurrunt pœnas prædictas filij, aut nepotes testium falsorum, qui in pœnam talionis combusti fuerint, Sanctio auctore summ. tom. 2. lib. 1. cap. 27. num. 25. Tenentur ne Inquisitores filijs hæreticorum dare dotes, exhibere alimenta de confiscatis bonis? Iustè negantur eis, vt parentes à tam noxio bono communi crimine ob filiorum saltem amorem abstineant. Sanchez citat. c. 16. n. 26.

Sancti.

Sancti.

75. Quid de Ecclesiasticis beneficijs? Si sint Clerici, beneficijs priuantur obtentis, postquam parentes in hæresim lapsi fuerunt: non autem possessis ante illorum hæresim, Suario auctore. Monuero, nullas pœnas ex statutis contra hæreticorum filios incurrere eos, qui hæresim parentum sponte reuelant, & si ipsi post parentum hæresim geniti fuissent.

§. 5. 76. *Ignorantia crassa Mysteriorum fidei quis laboravit: estne De fide id speciale peccatum in Confessione exponendum? Ita planè, quia varia. est negligentia addiscendi articulos fidei, quæ virtutis studii- Vasq. firatis opponitur, uti Vasquez. aiebat.*

Suar. 77. *Committit ne plura peccata, qui vincibiliter plura fidei articulos ignorat? Ex Suarj doctrina probabiliter assero vitium tantum peccatum committere.*

Suar. 78. *Quorumnam Sacramentorum substantiam quis necessario scire debet? Baptismi, Pœnitentiæ, & Eucharistiæ omnes debent explicite callere substantiam; quia necessaria ad salutem cunctis fidelibus. Quid de cæteris? Si qui suscipere voluerint, callere tenebuntur ex Suario; reliqui minime.*

Sanch. *Venialiter tantum delinquere Sanchez docet. Nescientia Symbolum Apostolorum, Decalogum, & Orationem Dominicam, quoniam crimine maculantur? Asserit Suarius veniali solummodo eorum substantiam sciunt, ut dixi.*

Granad. 79. *Quanta rursus rogo, debet esse manifestatio hæresis externe, ut excommunicatio incurratur? Debet quis illam in proferre, ut secundum quantitatem operis externi, & non sola relatione ad consensum internum sit peccatum mortale. Quare debet manifestari per tale signum, ut si quis esset tunc præsens, posset ex eo cognoscere illum in talem hæresim esse lapsum. Sic Granadus, & Henriquez.*

Suar. 80. *Errat in rebus fidei ex ignorantia non solum crassa & supina, sed etiam affectata homo rudis: est ne censendus hæreticus? Sentio cum Suario, non esse hæreticum verum in foro interno defectu pertinaciæ, quamvis etiam moneatur ab Episcopo, vel inquisitoribus de suo errore, si nihilominus pergit iudicare suam opinionem non esse contrariam Romane Ecclesiæ. In foro tamen externo hæreticus censendus est, & talis damnandus.*

Sanch. 81. *Quare dubius in fide hæreticus non est censendus? Quia hæresis est error fidei contrarius, seu assensus contra fidem: at qui est dubius neutri parti assentitur, sed sustinet assensum ergo. Sic Sanchez.*

Suar. 82. *Mistu, vi, fraude inter infideles Petrus exterius fidem abnegavit corde tamen illam retinuit: est ne hæreticus? Peccavit quidem gravissimè contra externam fidei professionem, non tamen est hæreticus, nec incurrit excommunicationem: unde posse à quocumque Confessario absolui cum Suario iudico; sed tamen in foro externo excommunicandum hæreticum iudicandum fateor.*

83. Legit quis librum hæretici authoris qui non tractat de religione ex professo: vel librum authoris Catholici cum scholiis aut commentariis hæreticorum: incidit ne in Bulla Cœna excommunicationem? Incidere Suar. docet, quidquid alij ex-teri conclament. Audit librum hæreticum legentem. Non incidere Sanchez ait; quia audire non est legere, & verba legis pre-nalis in sua sunt propria significatione accipienda. Probabilior tamen existimo contrariam Suarij sententiam: quia nomine audientis legit ille. Legit librum hæreticum in Provincia, ubi Bulla Cœna non est recepta. Non incurrere excommunicationem Sanchez existimat. Legit illum librum ruti-idiomatis, quo conscriptus est. Non incidere in excommuni-cationem Suarius iudicat; quia mens Pontificis non violatur. Libros hæreticos comburit auctoritate propria, nec Inquisitori-bus tradit. Suarius defendit eum ab excommunicatione; quia dum liber comburitur, non retinerur, quod Bulla præ-scribit.

EXAMEN II.

Circa materiam de Augustissimo Inquisitionis, Tribunali.

NB hæc in germania

CAPVT PRIMVM. *vsu non habent*

De DD. Inquisitorum potestate.

1. D materiei fidei complementum opera pretium duxi adijcere Tribunalis Inquisitionis tractatione. In primis itaque Inquisitorum exprime iurisdictionem. An sit Ordinaria, vel delegata? In se & à principio delegata est, & omnibus excellentiis delegatae fungitur; attamen valde accedit ad Ordinariam, ita vt careat delegatae imperfectionibus. Colligo hinc posse causas hæresis alteri delegare. Imò dubium est, num sic delegatus ab inquisitoribus possit subdelegare. Tam angusta eorum iurisdictione.

2. Ad quam sese Inquisitorum extendit iurisdictione? Non solum ad ea, quæ ipsis competunt ex iure communi; sed ad ea etiam, quæ sunt consuetudine recepta.

An sit hac iurisdictione Ecclesiastica, an secularis? Tota est Ecclesia